

KLAGANDE

Allmänna ombudet för socialförsäkringen

MOTPART

[REDACTED]

God man: [REDACTED]

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Linköpings dom den 13 april 2018 i mål nr 4857-17,
se bilaga A

SAKEN

Assistansersättning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Allmänna ombudet yrkar att underinstansernas avgöranden ska upphävas och att målet ska återförvisas till Försäkringskassan för ny beräkning av antalet timmar med assistansersättning, varvid de aktiviteter som utgör tvångsåtgärder inte ska berättiga till assistansersättning. Allmänna ombudet anför i huvudsak att det inte ifrågasätts att tvångsåtgärderna har [REDACTED] eget bästa som syfte, men eftersom det saknas rättsligt stöd för att vidta åtgärderna kan inte assistansersättning beviljas för dem.

[REDACTED] har inte svarat i målet.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten gör samma bedömning som förvaltningsrätten.
Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 4).

Kammarrättsråden Bodil Stelzer (ordförande) och Göran Mattsson (referent) samt tf. kammarrättsassessorn Elin Tollin har deltagit i avgörandet.

Föredragande: Johan Åkerhed

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING****DOM**
2018-04-13
Meddelad i LinköpingMål nr
4857-17**KLAGANDE**Allmänna ombudet för socialförsäkringen
103 51 Stockholm**MOTPART**[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]God man och förvaltare: [Redacted]
[Redacted]
[Redacted]**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Försäkringskassans beslut den 27 april 2017

SAKENAssistansersättning; fråga om assistansersättning kan beviljas för åtgärder
som innefattar tvång**FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE**

Överklagandet avslås.

Dok.Id 323622

Postadress Box 406 581 04 Linköping	Besöksadress Brigadgatan 3	Telefon 013-25 11 00 E-post: forvaltningsratten@linkoping.dom.se www.forvaltningsratten@linkoping.dom.se	Telefax 013-25 11 40	Expeditionstid måndag–fredag 08:00–16:00
--	--------------------------------------	---	--------------------------------	---

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan beviljade den 27 april 2017 [REDACTED] assistansersättning för perioden maj 2017 – april 2018.

Allmänna ombudet yrkar att beslutet ska upphävas och målet återförvisas till Försäkringskassan för ny beräkning av antalet timmar. Till stöd för talan anges bl.a. följande. Försäkringskassan har bedömt att [REDACTED] har behov av tillsyn av övervakande karaktär under all vaken tid i hemmet förutom den då han har hjälpbehov för att tillgodose andra grundläggande behov. Han har även bedömts ha behov av dubbel assistans för utövande av tillsyn då han vistas utanför hemmet. Av utredningen framgår att [REDACTED] aggressionsutbrott eskalerat så att assistenterna fysiskt behöver ingripa mot honom för att se till att han inte skadar sig själv eller andra och hindra honom från att avvika från lägenheten. Hjälpbehovet ifråga om tillsyn är ostridigt, men det kan ifrågasättas om åtgärder som att fysiskt brotta ner någon på marken och att låsa in en person innefattas i insatsen personlig assistans även om åtgärderna kan ses som ett utflöde av tillsyn av övervakande karaktär. Det är tveksamt att vidta tvångsåtgärder mot en enskild inom ramen för en rättighetslagstiftning som syftar till att tillförsäkra den enskilde goda levnadsvillkor. I andra sammanhang utgår rättsordningen från att tvångsåtgärder mot en enskild får vidtas endast om det finns lagstöd för det. Tvångsåtgärderna ska normalt även domstolsprövas. LSS innehåller inte några bestämmelser som medger tvång mot den enskilde. Tvångsåtgärderna i förevarande fall är förhållandevis få, men inte att beakta som engångsföreteelser. En icke försumbar del av den assistansersättning som beviljats för tillsyn av [REDACTED] avser därmed tvångsåtgärder som inte bör berättiga till assistansersättning.

[REDACTED] har genom sin gode man och förvaltare [REDACTED] anført att han mår bäst när han kan bo i ett eget boende och att han

med assistenthjälp kan leva ett någorlunda normalt liv. Alternativet är ett boende på en psykiatrisk vårdanstalt. Assistenterna är de enda som kan läsa av honom och hans agerande. Han vill därför ha ett beslut som ger honom så god assistans som möjligt.

Försäkringskassan har yttrat sig i målet och anför bl.a. följande. Aktiv tillsyn som ett grundläggande behov kan t.ex. handla om att ingripanden måste göras för att förhindra att saker förstörs eller att den assistansberättigade skadar sig själv och andra. Av praxis framgår inte hur personerna ifråga stoppats och om det skedde med fysiskt ingripande, tvång som faller under 2 kap. 2 eller 8 §§ RF eller om det skedde muntligen. HFD har i avgörandena endast konstaterat att personen ifråga var i behov av aktiv tillsyn av övervakande karaktär. Försäkringskassan har i nu förevarande mål gjort bedömningen på motsvarande sätt och tar inte ställning till hur assistenterna ska agera. En bedömning av huruvida de utförda ingripandena är förenliga med lag eller utgör brottsliga handlingar, om samtycke från den enskilde förelegat etc. får ske inom ramen för tillsynsmyndighets eller brottsutredande myndighets prövning.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

I målet är ostridigt både att [REDACTED] har behov av aktiv tillsyn som grundläggande behov och omfattningen av denna. Frågan i målet är om assistansersättning kan medges för insatser som innebär att tvångsåtgärder utförs gentemot den assistansberättigade.

Förvaltningsrätten bedömer mot bakgrund av att assistansersättning grundar sig i en rättighetslagstiftning och att statliga bidrag inte rimligen kan beviljas för ingripanden som inte accepteras av rättsordningen att assistansersättning inte kan beviljas för tvångsåtgärder som inte har rättsligt stöd.

I praxis (jfr bl.a. RÅ 2010 ref. 17 och RÅ 2000 not. 97) har det tydliggjorts att aktiv tillsyn för en person som har aggressionsutbrott och där frekventa ingripanden måste göras kan berättiga till assistansersättning. De faktiska ingripanden som görs under tillsynen måste därmed anses ha stöd i rättsordningen. Hur långtgående insatser som får vidtas inom ramen för aktiv tillsyn har dock inte definierats vare sig i tillämpliga regler och inte heller i praxis.

Vid bedömning av vilka ingripande insatser som har stöd i rättsordningen finner förvaltningsrätten skäl att utgå från att en ansökan om assistansersättning för aktiv tillsyn p.g.a. problematik med exempelvis aggressionsutbrott bör anses innefatta ett samtycke till att assistenten ingriper när det behövs (jfr BrB 24:7). I de fall den assistansberättigade inte kan lämna ett välgrundat samtycke, vilket torde vara den vanligast förekommande situationen i de fall som nu berörs, kan reglerna om ansvarsfrihet till följd av nöd (24 kap. 4 BrB) vara tillämpliga. Viss ledning kan även hämtas från JO:s uttalanden i fråga om tvångsåtgärder mot äldre med psykiska funktionshinder (se JO:s ämbetsberättelse 1989/90:1 sid. 207 ff.). Förvaltningsrätten uppfattar rättsläget på sådant sätt att ingripanden som görs till följd av ett behov av aktiv tillsyn av övervakande karaktär får ske, om de är kortvariga och syftar till att skydda, stödja eller på annat sätt hjälpa den funktionshindrade. Ingripanden som görs inom dessa ramar måste anses göras till följd av fara för ett viktigt av rättsordningen skyddat intresse.

När det gäller [REDACTED] framgår av uppgifterna i målet att han ofta behöver hindras från att förstöra föremål eller från att agera på ett sätt som är farligt för honom eller andra. Det framgår att ingripandena mot honom personligen ofta sker verbalt, men att det även förekommer att han fysiskt behöver hindras. Förvaltningsrätten bedömer emellertid mot bakgrund av bl.a. det som anges i daganteckningarna från de personliga assistenterna att dessa åtgärder görs i stort uteslutande i [REDACTED] intresse och att de är kortvariga. Ingripandena sker därmed inom de ramar som nyss

angetts och de har därmed stöd i gällande rätt. Försäkringskassans beslut att medge assistansersättning även för sådana insatser är således inte felaktigt. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (DV 3104/1D).

Mats Edsgården
Chefsrådman

I avgörandet har nämndemännen Leif Tollén, Barbro GM Pettersson och Michael Swedberg deltagit. Föredragande jurist har varit Isabella Lejdborg.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom två månader** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om

dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

Sista dagen för överklagande är i regel den dag som genom sitt tal i månaden motsvarar den dag Ni fick del av beslutet. Om Ni fick del av förvaltningsrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om Ni fick del av beslutet en dag med ett tal i månaden som inte finns i slutmånaden löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag. Om Ni fick del av beslutet t.ex. den 31 juli måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 september.

Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom två månader* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.